

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tieteellisen tutkimuksen järjestelystä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan tieteellisen tutkimuksen järjestelystä annettuun lakiin lisättäväksi säännös Suomen Akatemian tutkijan virkojen ja toimien kielitaitovaatimuksista.

Ehdotettu laki on tarkoitus saattaa voimaan vahvistamiskuukautta seuraavan kuukauden alusta.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (149/22) mukaan vaaditaan pääsemistä varten sellaiseen valtion virkaan, johon vaaditaan korkeakoulututkinto, että virkaan pyrkivä on osoittanut täydellisesti hallitsevansa virka-alueen asujainten enemmistön kieltä. Sen lisäksi on vaadittava, jos virka-alue on yksikielinen, maan toisen kielen ymmärtämistä, ja jos virka-alue on kaksikielinen, maan toisen kielen suullista ja kirjallista taitoa. Nämä säännökset koskevat myös Suomen Akatemian tutkijaprofessorin virkaan nimitettäviä sekä vanhemman tai nuoremman tutkijan ja tutkimusassistentin toimeen määrättäviä.

Yliopistojen ja korkeakoulujen virkoihin ja toimiin vaadittavasta kielitaidosta on asianomaisista yliopistoista ja korkeakouluista annettuihin lakeihin yleensä otettu poikkeussäännös, jonka mukaan opettajan virkaan nimitettävältä vaaditaan, että hän asetuksessa säädetyllä tavalla on osoittanut riittävästi hallitsevansa suomen kieltä. Ruotsin kielen taidosta on tällöin yleensä säädetty määrättäväksi asetuksella tai sitten laissa asetetaan vaatimus kyvystä ymmärtää ruotsin kieltä Ruotsin kielellä luuennoivalta

opettajalta on vaadittu vastaavasti ruotsin kielen täydellinen hallitseminen ja sitä vähäisempi taito suomen kielessä.

Suomen Akatemian tieteellisten virkojen ja toimien kielitaitovaatimukset ovat suuremmat kuin korkeakoulujen vastaavien virkojen ja toimien vaatimukset. Suomen Akatemian virkojen ja toimien haltijoista kuitenkin suurin osa toimii ja tekee tutkimustyötään yliopiston tai korkeakoulun laitoksessa, ja valtaosa heistä siirtyy myöhemmin pysyvästi yliopiston tai korkeakoulun virkaan tai toimeen. Tästä syystä on epätarkoituksenmukaista vaatia heiltä Suomen Akatemian virassa tai toimessa suurempaa kielitaitoa kuin mitä heiltä heidän tieteellisellä urallaan yleensä edellytetään. On myös esiintynyt tapauksia, joissa Suomen kansalaisuuden saanut ulkomaalainen, jonka suomen ja ruotsin kielen taito on ollut puutteellinen, on hakenut Suomen Akatemian tutkijantoimia. Tällaisessa tapauksessa ja varsinkin silloin, kun Suomeen pysyvästi asettunut tutkija edustaa korkeaa tieteellistä tasoa, olisi tarkoituksenmukaista, että toimikunnilla olisi mahdollisuus määrätä tutkijantoiimeen myös sellaisia hakijoita, jotka eivät täytä nykyisen kielilain vaatimuksia.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Asetuksella on tarkoitus tarkemmin säätää kielitaitovaatimuksista siten, että ne periaatteiltaan vastaisivat korkeakoulujen opetusvirkojen ja -toimien kielitaitovaatimuksia. Suomen Akatemian tutkijalta vaadittaisiin joko suomen tai ruotsin kielen riittävä hallitseminen.

3. Voimaantulo

Laki on tarkoitus saattaa voimaan vahvistamiskuukautta seuraavan kuukauden alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tieteellisen tutkimuksen järjestelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään tieteellisen tutkimuksen järjestelystä 5 päivänä joulukuuta 1969 annettuun lakiin (760/69) uusi näin kuuluva 4 a §:

4 a §

Tutkijaprofessorin virkaan sekä vanhemman tai nuoremman tutkijan ja tutkimusassistentin toimeen pääsemiseksi vaaditaan, että virkaan tai toimeen pyrkivä on asetuksessa sää-

detyllä tavalla osoittanut riittävää suomen tai ruotsin kielen taitoa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 _____ .

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1981

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Kalevi Kivistö*